

„SLOVANSKA KNJIŽNICA“.

Snopič 3. - V Gorici, 4. novembra 1893. - Cena 12 kr.

SLUČAJNO

(Iz tverskih sporočil).

Ruski spisal P. N. Polevoj.

Poslovenil J. J. Kogej.

AMERIKANCI.

Pripovedka I. I. Jasinskega (Maksima Bělinskega).

Poslovenil V. K. Ratimir.

IM = 030002192

ID = J8010368

I.

Tverski knez Jaroslav Jaroslavič, rodni brat kneza Aleksandra Nevskega, bil je prekrasen mladenič. Kar z vsem se ti je prikupil: bil je visoke rasti, vitke postave, širokih pleč. Lica bila so mu bela kot mleko, rdeča kot kri; oči — velike, temno-modre, nad njimi pa goste obrvi, združene, zlivajoče se v temen oblaček. Nad visokim čelom vili so se mu temno-kostanjevi lasje, mehki kakor svila, kodrajoči se sami. . .

Na svojem knežjem dvoru sede ti časih na čilega konja, podpré se z rokama, dene po strani svojo čepico s peresi ter ogrne krzno iz zlatopretkane svile — kar vse spremstvo, starejše in mlajše, se ga veseli. . . Ko pa gre iz knežjega dvora po mestnih ulicah — gledajo ga Tverčani in kar ne morejo se ga nagledati; mlade žene vsa okenca v sobah odpirajo, a krasne deklice vse plote oblomljajo — gledaje na prekrasnega kneza. . . Rada, prirčno rada ostavila bi vsaka zanj očeta in mater,

rada bi razplela krasne temne lase, privezala svoj razpleték k njegovemu zlatemu stremenu!

„Čas je, da bi se oženil naš knez!“ pomenkujejo se stari Tverčani, sedeči brez dela. — „Minilo mu je že dvajset let, a še doslej si ni spletel toplega gnjezdeca!“ „Čemu bi si pletel gnjezdo, ko leta po zraku kakor bistri sokol, davi bele labudiče in se mu ne gabi siva račica!... He, he!“

„Baš kakor sokol! Povsod dobiva svoj plen... Zato je pa tudi samec in se ne ženi!“

„Kaj bi se pa ženil, ko živi takó presrečno življenje: z veselice gre na veselico, z lova na igrišče, z igrišča na vitežko zabavo, a zabavo zopet končuje s pirovanjem“.

Gledajo na kneza tudi stari svètniki, oni, kateri vladajo zanj, kateri mislijo mesto njega, dočim lepi knez se le razveseljuje, nikake skrbi, nikake nezgode ne vidi nad seboj.

In pomenkujejo se knezovi svètniki, stari bojarji*), ter gladijo si goste in dolge sive brade:

„Naj se utruji mladi konj, naj se umiri; naj se uleže mlado pivo. Tudi nanj pride vrsta!“

„Gotovo! Dveh mladostij ne doživiš — utrujiš se in obsediš“.

„Mladina trati junaško moč, kakor nebrojni denar: ko jo potrafi, postane popustljivejša...“

In vladajo oni za kneza, varujejo ga vsakoršnega zla, dočim se on sprehaja, razveseljuje —

*) bojarji-plemiči.

strelja bele labudiče in ne gabi se mu niti siva račica.

* * *

Nakrät raznesla se je po knežjem dvoru čudna vest... Pripovedovali so, da se je vrnil učeraj knez Jaroslav Jaroslavič z lova za Volgo s svojimi plemiči, temnejši nego črna noč. Ko se je povrnil, šel je v počivalnico, nikogar ni pogledal, z nikomur ni znil besedice. Zmuznil se je k njemu ljubljeni Tiun in sporočil mu, da je večerja na mizi, — a knez ga je tako ostrašil, da je ta jedva našel duri....

„Kaj se je pa zgodilo? Je-li ga kdo začaral? Za Boga!“

„Je-li stopil v gozdu slučajno na kak slab sled?“ šepetali so si vsi v knežjih hramih.

Svètniki jamejo izpraševati knežje plemiče, kaj se je prigodilo knezu na lovu, — a plemiči molcé, tajé, ničesar baje ne vedó. Jamejo izpraševati pisarje, sokolarje, konjarje — ničesar ne mogó izvedeti. Vsi so govorili jednako: šel je knez na lov prav vesel, norčeval se je z vsemi in pesmice pel; dva dni razveseljeval se je z lovom in oddaljil se kakih štirideset vrst po gozdu od Tvera, skoro do sela Jedimonovo.

„In tu-le tik gozda v prelesju“, pripovedoval je bojarjem star pisar, — „šel je knez k studencu,

da bi se oddahnil. . . . Kaj je pa tam bilo ž njim — tega ne vé nikdo“.

„Kje pa ste bili vi drugi? Kam ste zableli?

„Vsi smo bili oddaljeni od njega za streljaj iz loka. . . . In nakrát gledamo: on prihaja iz prelesja temnejši od noči, trobi v rog, zbira vse lovce in — hajdi v Tver, ne da bi s kom besedice spregovoril. . . .“

In hodijo knežji svètniki s pripognjeno glavo, hodijo in gladijo si brade, razne reči si domišljujejo — sedaj tuhtajo to, sedaj presojujejo ono, a še vedno ne morejo priti do resnice.

Med tem časom pa leži knez Jaroslav Jaroslavič v počivalnici na svoji zrezljani postelji, naslonivši se z lahtom na pernato vzglavje, zbira s prsti svoje temnokostanjeve kodre in vedno skuša domišljevati se tega, kar se je zgodilo ž njim v prelesji pred dvema dnevoma.

V njegovi domišljiji, sredi samote in tišine umolklih knežjih hramov, vzbuja se v nekaki čarobni megli čudovita prikazen, a noče mu izginiti iz spomina, temveč vabi in vabi ga v skrivnostno goščavo senčnatega gozda.

II.

Kaj se je pa zgodilo s knezom? — Utrujen vsled dolgega lova, stopil je s konja, ostavil svoje

plemiče in pse ter napravil se k studencu v prelesju pod selom Jedimonovo. Ta studenec poznal je že zdavna in večkrat se je oddahnil tjekaj ob času lova. Studenec je šumljal in penil se v bistrem valu izpod votline stoletnega hrasta, kateri je nad studencem že davno razdrobila burja. Z mahom obrasli stari trš bil je ves pokrit s tenko smaragdno mrežo praprotja, ki je raslo krog studenca, na vodo je pa razprostirala stara, košata jerebika svoje tenke, gibke veje, obtežene s svetlo-rdečimi grozdi. Knez je tukaj rad počival in poslušal žuborenje vode, šumljanje listja nad studencem ter neprestano petje gozdnih ptic, katere so v celih tropah gnjezdile v gostih vejah kodraste jerebike.

Časih je prihajal knez sem, legal na zeleni mah in sladko dremal v skrivnostnem šumljanju gozda, kateremu so se pridruževali lepi glasovi gozdnih pevcev. A takrat pohitel je k studencu, da bi si ugasil žejo, ki ga je mučila, da bi si ohladil razpaljeno grlo.

Prišedši k studencu je knez naglo pokleknil, prejel se za koreniko, katero je položila nad studencem neka skrbna roka, in željno začel piti. Nakrat pa nekaj hrustne nad njegovo glavo, in vejica jerebike s sočnim šopkom jagod pade k njegovim nogam : knez vzdigne glavo — in ostrmi. . . .

Na debeli veji jerebike, skoro tik njenega debla, stala je vitka, visoka, mlada deklica. Knezu

se je zdelo, da nikdar, ne v domišljiji, ne v sanjah, ni videl take krasotice. . .

A ona bila je v zadregi in vznemirjena ter plašno ozirala se, kakor preplašena ptica; videti je bilo, da ne vé, kam bi ušla, kam bi se skrila pred gorečim, strastnim in drznim možkim pogledom.

„Kdo si ti krasotica?“ uprašal jo je knez in ustal. — „Kakó si pa prišla sem na drevo?“

„Tebe sem se zbala, in zato sem splezala na jerebiko“, odgovorila je krotko in prosto deklica.

„Zakaj si se me zbala? Čaj, jaz nisem gozdna zverina, ni razbojnik, ni nekrščenj Tatar“.

„Vem, da si ti knežji bojar; po zlatem oplečju vidim. . .“

„Ako pa veš, da sem bojar, čemú se me bojiš, krasna devica?“

Deklica je molčala in še vedno plašno, kakor prej, ozirala se iz strani v stran.

„Pojdi, pojdi sem, krasotica!“ začel je prositi knez. — Sédi tu k meni pri studenčku. . . . se kaj pomeniva“.

„Ne pojdem, dokler ne greš od tukaj!“ odgovorila je deklica rezko.

„A! glejte no, kako si ti ošabna!“ dejal je nevoljno knez. — „Misliš li, da nisem videl še nobene lepše od tebe? . . . da nisem ukrotil nobene ošabnejše?“

„Ako si dober človek, pojdi od tukaj, pusti me k očetu in materi“.

„Jaz pojdem in tudi tebe pustim, krasotica; a prej te še objamem in poljubim!“ rekel je smeje se knez.

„Ne bo nič brez mojega dovoljenja!“ odgovorila je ponosno deklica.

„Kakó?! Ne bo nič?!“

„Jaz le onega poljubim, ki me vzame“.

„Pred njim pa jaz!“ vskliknil je knez; — „meni ne uideš!“

In migom skočil je knez Jaroslav Jaroslavič na hrastov trš, od tu prestopil na debelo vejo jerebike, prijel se za deblo — in splezal više... Še korak, še trenutek... Toda deklica je prestrašeno kriknila, mahnila z rokami in strmoglavila se z drevesa. Knez je zatrepetal po vsem telesu in krepko zagrabil se za vejo, da ne bi padel.

Krasotica je hipoma izginila v gostem zelenju gozdne praproti in lopuha, potem naglo vzdignila se in hitro, kakor srna, začela bežati po znani jej gozdni stezici.

Še predno se je knez zavedel, skrila se je ona v zeleni goščavi. Knez se je začudil, bil je v zadregi in nevoljen, ker mu je izpodletelo, nagubančil čelo in počasi splezal z drevesa k studencu.

Njegovi domišljiji predstavilo se je še enkrat v vsem blesku obličje ponosne krasotice, ka-

tera mu je od tam, s svoje zelene višave, tako drzno govorila :

„Jaz le onega poljubim, ki me vzame. . .“

In knez, ves zmešan in potrft vsled sestanka, povrnil se je iz prelesja v gozdno goščavo, zatrobil v rog, zbral okolo sebe svoje lovce, plemiče in sluge ter povrnil se v Tver, ne da bi s kom spregovoril besedice, ne da bi komu izdal svojo skrivnost.

III.

Tretjega dne po tem sestanku rano zjutraj obvestili so kneza, da so prišli k njemu v Tver poslanci iz Novgoroda in bi radi videli „njega svetlost“.

„Kaj pa hočejo?“ uprašal je nevoljno knez in ustal s sedeža. — „Jaz nimam časa, poslušati jih; v gozdu pod mestom imam lov“.

„Poslanci prihajajo k tebi z nekim važnim poročilom, knežji vladar!“ pripomnil je spoštljivo Jaroslavu Jaroslaviču sivolasi bojar, kateri mu je poročal o poslancih.

„S kakim poročilom? Naj počakajo, da se povrnem z lova. Saj to pač medved ni — v gozd ne ubeži“.

„Torej ti ni možno, gospod knez, govoriti z novgorodskimi poslanci?“ pripomnil je z dostojnostjo stari svetnik.

„Nu, kaj naj pa govorim ž njimi? Saj imajo svojega kneza, — mojega brata Aleksandra Jaroslaviča. . . K njemu naj bi šli s svojo zadevo! Ako jih je pa on poslal k meni, naj si zapomnijo, da jih nočem poslušati!“

„Tvoj rodni brat, pravoverni knez Aleksander Jaroslavič, izvolil je pred tednom oditi iz Novgoroda v svojo kneževino in se ne povrne več. . . .“

„A. . . . Kaj pa to? —“ vzkliknil je Jaroslav Jaroslavič in bistro skočil z mesta. — „Odšel je — rad ali nerad?“

„Z narodno skupščino se ni razumel. . . .“

„Tako. . . . kaj pa hoté od mene!“ uprašal je knez vznemirjeno.

„Z *važnim* poročilom prišli so k tebi, knežji vladar!“ rekel je stari bojar s posebnim naglasom.

„Nu, kaj hočem. . . . Treba jih sprejeti; pojdi in reci, da naj pridejo k meni v sprejemnico!“ odgovoril je knez premišljevaje, kaj pač hoté od njega novgorodski poslanci.

* * *

Knez se je naglo napravil in šel v predvežje, kjer ga je že čakalo njegovo starejše spremstvo, sedeče ob steni na klopeh, po straneh rezljanega pokritega krilca, katero je vedlo v sprejemnico naravnost iz knežjega dvora. Knez je pozdravil spremstvo, ki se dvignilo njemu naproti,

in jedva je sedel na svoj stolec, pokrit s pisano preprogo, zakričé na stopnicah krilca stoječi ple-miči :

„Poslanci gredó ! . . . Prišli so . . . S kônj sto-pajo“ !

In res, počasi in težko stopaje korakata proti krilcu dva starčka : Josip, opat novgorodskega Antonjevega samostana, in stopni posadnik*) Oleksa Martkinič. Vstric gredó, spoštljivo držeč ju za roko, starosta, za njimi imenitni kupci, bogati gosti, novgorodska mladina in posadnikovi sluge s častnimi darovi na rezljanih krožnikih, pokritih z vezlja-nimi prti.

Knez je ustal s svojega sedeža, šel poslancem naproti in sprejel blagoslov opata Josipa, kateri mu je laskavo rekel :

„Od gospoda našega, vladike novgorodskega, in od doma sv. Sofije — blagoslov in pozdrav tebi, knez Jaroslav Jaroslavič“ !

Predenj je stopil potem stari Oleksa Mortkinič :

„Imenom posadnika Mihajla, tisočnika Kon-drata, vseh starejših in mlajših množ — vsega Novgoroda Vélikega klanjam se ti, o knez, do vlažne zemlje“ ! dejal je svečano Oleksa in poklonil se do tal knezu Jaroslavu. Za Olekso poklonili so se tudi vsi spremljevalci.

*) Najvišji voditelj staroruske narodne skupščine.

Knez odgovoril je na pozdrav s poklonom, rekši :

„Veseli me, gospôda Novgorodci, da vas vidim v Tveru, v svojem knežjem dvorcu. Ste li vsi zdravi pri mojem sosedu, Novgorodu Vélíkem“?

„Pod pokroviteljstvom sv. Sofije in vsled molitev novgorodskih čudodelnikov je vse zdravo v Novgorodu Vélíkem“, odgovarja spoštljivo opat Josip.

„Je li pa vse po starem pri mojem sosedu Novgorodu Vélíkem“? uprašal je knez Jaroslav. —

„Ni li kakega prepira s sosedi, ni li boja z ljutimi sovražniki“?

„Bog nas ljubi, gospod knez! V miru smo sedaj tudi s Švedi, z Litvo, z beloskimi Čudi in prekanjenimi Nemci. A v Novgorodu ni vse po starem, ni vse po prejšnjem.... Zato smo pa tudi prišli poklonit se tebi, o knez“, — odgovoril je lokavim smehljajem Oleksa.

Zakaj se mi klanjate, gospôda Novgorodci? Rad bi vedel — povejte“!

„Vélíki Novgorod se ti klanja in te prosi, da bi mu bil knez. Pridi k nam uredovat, vladat in sodit nas, kakor se je godilo od dedov in očetov — tvojih in naših“....

„Kako to, gospôda Novgorodci! rekel je knez Jarosláv. — Saj vlada pri vas moj rodni brat Aleksander Jaroslavič, a vi hočete mene za kneza? Že doslej nisem živel z bratom v prijateljstvu, a

vi ga hočete z menoj še bolj spreti? Kdor ima živo ženo, se ne ženi, kdor ima živega kneza, ga ne išče!“

„Prav bi imel, knežji vladar, ako bi hotel še knežiti tvoj brat, pravoverni knez Aleksander Jaroslavič.... A baš v tem je naše zló, da je málo ne pred dvema tednoma šel iz Novgoroda v svojo kneževino“.

„A, takó? Tedaj pa moj brat ni dolgo ostal v Novgorodu. Se li morda ni razumel z národno skupščino“?

„Ne, ni se razumel, knežji vladar, a Bog vé, da brez naše krivde... Nasiljno začel je taboriti svoje može v naših krajih in jemati nam našo zemljo“....

„Takó, kaj pa hočete? Pozivljate tudi mene k sebi za kneza samo za nekoliko časa, kaj? Ako se ravsate s svojim knezom za vsako ped zemlje — kdo pojde potem k vam za kneza“? rekel je ognjevito knez Jaroslav.

„Saj tebe, gospod knez, kličemo k sebi temeljem pogodbe; a v tej pogodbi se glasi, da „vladaj Novgorod po starodavni navadi“, in na to prisežeš vsemu Novgorodu. Ako te pogodbe ne rušiš, ubogali te bodemo radi do smrti: tako tebe, kakor kneginjo in otroke tvoje“....

„Dà, v besedah ste vsi dobri! Vas naj bi poslušal!... Lehko vam je govoriti o mojej kneginji in mojih otrocih, kojih nimam“!...

„Vedi, gospodar knez, prišel ni še čas volje božje, a ti naj bi dolgo iskal ženo?“ rekel je Oleksa lokavim nasmehom in pogladil si gosto, dolgo brado. — „Ako je ne najdeš po svojem srcu sredi tverskih krasotic, poišči jo pri nas med novgorodskimi.... To bi bilo veselje! Ali je na svetu taka krasotica, katera bi se ustavljala tebi?“

Nakrat zmračilo se je knezu čelo pri teh besedah, kakor da se je domislil nekaj hudega... Kot črn oblaček raztegnile so se nad njegovimi krasnimi očmi goste obrvi. Kot blisk švignil je v njegovo glavo spomin na sestanek v gozdu nad studencem. A potegnil se je z roko po čelu, hoteč ločiti se od neločljive misli, in obrnivši se k Oleksi, je rekel:

„Nu, ako že hočete, da vam knežim mesto mojega brata Aleksandra Jaroslaviča — mi pa čitajte dogodbo, katero ste prinesli od skupščine, da izvemo jaz in moje spremstvo, na kaj naj prisežem Novgorodu Velikemu.“

Obrnivši se k starostam, vzal je Oleksa iz njih rok usnjevo torbo in iz nje pismo, sprejel blagoslov od opata Antonjevega samostana, odprl pismo in začel čitati glasno in jasno, da je slišalo vse knežje spremstvo in razumel mladi knez.

IV.

Ko je prišel knez Jaroslav Jaroslavič zvečer istega dné po gostijah, s katerimi je počastil nov-

gorodske poslance, v počivalnico, spomnil se je svojega ljubljenega plemiča Gregorija in velél poslati po-nj. Gregorij bil je knezov sovrstnik in iz mlada tovariš vsem njegovim igram, zabavam in norčijam. Kar ločiti se ni mogel knez od Gregorija, zato se je čudil, skoro ustrašil, ko ga ni videl tri, štiri dni v svojih hramih. Bil je oduševljen za Gregorija, a s tem je vzbujal nevoljo in nevošljivost v vsem svojem mlajšem spremstvu.

„Kakó je zlezel ta pohlevnež knezu v srcé“? pogovarjali so se nevoljno knežji plemiči. — „On ni za knežjo službo, ampak za samostan“!

„Kaj bi govoril! Ne pomaga nič — ta Gregorij je, kakor kaka lepa deklica. Na veselicah ne pije, na zabave ne hodi, žensk se ogiblje — a knezu je vendar-le ljub“.

„Značaja je takega, kakor kaka deklica“, — govorili so na to drugi, bolj nespritranski, — „a vendar je dober tovariš. Ni v boju, ni na lovu ne zapusti kneza. Kdo je prvi zasadil lovsko sulico v medvedova rebra, ko je vrgel lani kneza pod-se?... Kdo je ščitil kneza s svojimi prsi, ko se je spravil na-nj v bitvi pod Toržkom litovski vitez?...“

Kako bi ga ne ljubil, kako bi mu ne bil naklonjen knez Jaroslav“?

In res ljubi svojega dragega plemiča! Njemu ne skriva ničesar... Nedavno ob svojem godu slekel je Jaroslav Jaroslavič pred vsem spremstvom

krzno iz dragocene carigrajske tkanine in dal je Gregorju... A ni še minil teden po tem — in obesil mu je zlato verižico na vrat. Da Gregorij le poprosi — delil bi knez vse ž njim; da je on le količkaj pohlepnejši, — ne bilo bi žal knezu, ako mu podari vse svoje premoženje!

Kam si bil izginil, Gregorij? uprašal je knez Jaroslav svojega ljubimca, ko je prišel zvečer k njemu v počivalnico. — Glej, že četrty dan je, ko te ne vidim ne v hramih, ne na lovih“!

„Zašel sem bil, knežji vladar“, odgovoril je Gregorij prijaznim smehljajem. — „Saj si mi sam dovolil, da sem šel zaročit se k nevesti“?

„K nevesti“? uprašal je knez Jaroslav, kakor da se je domislil nekaj pozabljenega. — „Dà, dà! Se li pripravljaš na ženitev? Čisto sem bil pozabil, pozabil! Razmišljen sem bil: hotel sem na lov, pa so prišli ti poslanci.... prosit me za kneza... mesto brata Aleksandra“....

„Slišal sem, knežji vladar! Velika čast! Ni zaman, da so prišli k tebi in niso šli iskat drugega kneza. Saj vedó, na koga se jim je opreti: videli so, kakó si premagal Litvo... Vendar... jaz bi se tega ne veselil“....

„Kakó? Zakaj? Tebe to ne veseli“? uprašal je nemirno knez Jaroslav in radovedno pogledal Gregorija.

„Oprosi, knežji vladar, da ti jaz, tvoj verni sluga, odkritosrčno govorim... Ne radujem se, ker

z novgorodskimi svetniki ni lahko vladati niti najstarejšemu knezu od tebe. A ti si mlad, ognjevit in.... in neoženjen“ !

„Nu, Gregorček, zakaj si mi pa tu omenil o ženi“ ? rekel je knez Jaroslav z nekako nevoljo.

„Dobra žena moža ohrani in brani. Za dobro ženo je kakor za kamnito steno. Ona varuje in ščiti moža vsakoršnega zla ! Brez take žene, brez toplega gnezda svojega — ne reši se ni knez, ni bojar ; a ti tem manj, gospod knez“ ...

„Nu, pa zopet ! Vedno me zbadaš s tem !... Kje naj jo pa dobim : dobro ženo ! Sam veš, koliko tujih žensk se mi je obešalo na vrat“ !

„Vendar, jaz še vedno pravim, da brez žene — in to brez ljubljene žene — ti ne kaže iti v Novgorod ! Tu ti ne dajo miru, — a tam, kaj bode ? Tam je ženska svobodna, krasotic je brezštevilo ! Tam vodijo ženske časih vso narodno skupščino — in marsikaterega kneza so že strmoglavile“ !...

Nu, kje naj pa dobim ženo ? Rzsodi sam. Veš kaj, laže je govoriti, nego poiskati tako ženo ! Od tukajšnjih bi“

Knez hotel je reči : „bi se ne oženil z nobedno“ ! a zopet se je spomnil svojega sestanka s krasotico v gozdu — in ugriznil se v ustnice. . . Potem je pristavil :

„Nu, kaj bi pa premišljevali o tem ! Oleksa je prav rekel danes : *vedi, prišel ni še čas volje*

božje! Vedi, tako bo tudi! . . . Sédi sém in povej, katero poročiš pa ti? Kje si jo dobil — svojo ženko“?

„Ne ženim se, knežji vladar, ni s knežjo, ni z bojarsko hčerjo, temveč s priprosto deklico — s hčerjo cerkovnika. . .“

„Tukajšnega, v Tveri? Zdi se mi, da tu poznam vse deklice in mladenke od kraja. . .“

„Ne, ni v Tveri, ampak v selu Jedimonovo. Tam je cerkovnik Afanasij in njegovo hčer zovejo — Ksenijo. . .“

„V Jedimonovem“? uprašal je knez nekoliko vznemirjen. — „Kaj pa? Je li lepa tvoja nevesta? Ako je tebi podobna, je gotovo krasotica“?

„Da govorim istino, malo takih krasotic sem videl, kakor je moja nevesta“! odgovoril je Gregorij posebno živahno.

„Toda. . . ona pač ni jedina krasotica tam. . . v Jedimonovem“? poprašal je knez. — „Saj so vendar tudi druge“?

„Morda so. Selo je veliko. A Kseniji jednaka se tam ne dobi“! vzkliknil je goreče Gregorij.

„Kdaj bo pa svatva“? uprašal je knez z vidno, očitno vznemirjenostjo, kakor bi hotel naglo končati pogovor s svojim ljubimcem.

„Prišel sem te vabit na svatbo. . . Tam v Jedimonovem jo bodedo obhajali, ako dovoliš. . . Določena je na pojutrajšnji dan pri maši. . .“

„Nu, kaj pa? Bog daj srečo! . . . Pridem tja prav rano. . . Pripravi se za svatbo — jaz tudi

pridem in ti privedem kakih deset gostov. . . Za postrežbo ne skrbi: še na predvečer pošljem ti uleženega medu in penečega piva. . . Toda, baš prav, prašam te: poznaš li tu pod mestom, streljaj od Tveri, moje knežje selo Otroče?!!

„Kdo bi je ne poznal, knežji vladar“? . .

„Vidiš torej, to selo darujem tebi — vladaj tam, Gregorij, in sezidaj si visoko hišo za svojo ženko-krasotico. . . Tako visoko, da nikdo v njo ne pogleda. . . razumeš“?

„Knez, vladar! Ne vem, kako bi se ti zavalil — ti me takó razvajaš, da mi bode kmalu, oprosti, še pot zaprta k tvojemu dvoru. . . že tako ne vem, kam bi se dejal pred nevošljivci“!

„E, dovolj! za milost ni obrazca! Jaz hočem tako — to naj si zapomnijo! Naj vedó vsi, kako te ljubim in kako visoko cenim. . . Toda, lahko noč“!

Knez je prijazno objel Gregorija in sprejel ga do praga počivalnice.

Vrnivši se potem od praga, šel je k okencu s podboji, zagledal se v daljavo, zavito v nočni mrak, in globoko zamislil se. Mislil je:

„Na Gregorijevi svatbi videl bodem vso vas — in tudi ono krasotico! Tako mi je menda usojeno. . . Ali ona, ali nobena! Prisezam pri Bogu in prečisti Bogorodici Vladimirski, da jo vzamem za ženo, bodisi katera-koli, če tudi prostakova hči“!

In vzdignil je knez pri tej obljubi roko k svetim podobam ter prekrizal se.

V.

Zvečer pred odhodom na svatbo svojega ljubimca odpravil je knez Jaroslav Jaroslavič v Jedimonovo voz s steklenicami medu in hmeljnega piva pod nadzorstvom in varstvom starega ključarja in knežje služkinje. Potem je sam izbral v svojih shrambah darove za novoporočenca — in ukazal, da ob zori naj bodo pripravljene konji za-nj in za starejše spremstvo.

Ko se je zaprl po večerji v počivalnico in legel na svojo rezljano posteljo, — dolgo, dolgo ni mogel zaspati. . . Vedno se je spominjal sestanka v gozdu z ono krasotico, ki se je izvila tako spretno iz njegovih rók in kot ptičica zletela od njega.

„Kaj pa, ni li bila to prevara? Ali se mi ni prikazala tam vila? . . Me li ni hotela zvabiti v kako brezno?“ mislil je knez, obračajoč se na svoji pernici. — „Mi li ni začarala, da je takó dolgo ne morem pozabiti! Krasotice se mi pač ne zdé tako čudne — ali sem jih malo videl? Časih naveličal sem se vsake v enem tednu in ni se mi ljubilo več misliti na-njo. . . A ta se mi je vcepila v glavo — in kar ne gre mi iz spomina. . .“

V teh mislih je knez naposled zaspal. . . In sanjal je divne sanje. . .

Sanjalo se mu je, kakor da je prišel v selo Jedimonovo in ukazal bojarom, naj ga počakajo

s konji v okolici, sam pa je šel v selo — in gleda: kje se zbira ljudstvo, kje praznujejo svatbo? Gleda in vidi: krog neke hiše zbrala se je cela vas, svati čakajo pri vratih, a drug se sprehaja ponosno in čaka ženina. Toda knez ne gre skozi množico, on noče, da bi ga zapazili. . . Tajno zmuzne se po ograji črez hmelevnike. . . Približa se odprtemu okencu in gleda, kako lišpajo nevesto za svatbo. Ona sedi na klopi in britko joče, dočim jej svaha spleta lase, družice pa pojó svatovske pesmi. Knez skuša pogledati jej v obraz — a ne vidi; in vedno se boji, da bi ga ne zagledali tu pod oknom. Svaha začela je devati na nevesto pajčolan, — nevesta je ustala s klopi in knez spoznal je v njej svojo krasotico. Hoče jo poklicati, hoče jej dati znamenje, da je on tu, da je prišel on po njo — a ne more. . . Med tem so družice umolknille in zaslišali so se glasovi: „ženin gre! ženin gre!“ In črez hišni prag stopil je Gregorij, svetel, vesel, nališpan, sédel k nevesti za mizo in nepremično gledal na njo; a ona ga ni pogledala in govorila je družicam:

„Glejte, prišel je tudi ljubimec mojega izvoljenca, vidi se, da bode tudi on sam kmalu tukaj!“

„Kaj pa govoriš? Pomisli!“ kara jo svaha. — „Tvoj izvoljenec sedi zraven tebe in ves zamaknen te gleda. . .“

„Ne!“ odgovarja svahi krasotica. — „Moj iz-

voljenec ni oni, ki sedi zraven mene, ampak oni, ki stoji v ograji pod oknom. . .“

Gregorij skoči s klopi k oknu, za njim pa vsi svati. . . Knez se hoče naglo skriti v hmelevniku — in se prebudi.

A zaspanec ga zopet premaga — zopet za-
meži in čez nekoliko trenutkov zdi se mu, kakor
da hodi po ravnem polju in krasen belkasti sokol
dremlje, naježivši se, na njegovem rokavu. Nakrat
stoji nad močvirjem čaplja. Knez naglo vzame z
belkastega sokola meniško čepico, ga pusti — in
ptič skače za njim. . . A kaj pa to? Sivkasti sokol
se noče zapoditi v čapljo, temveč leti vedno niže
in niže — črez vse polje v gozd. . . Knez teče za
svojim ljubljenim ptičem, vabi ga k sebi, žvižga in
kliče. Toda belkasti sokol leti vedno dalje in dalje
— iz gozda v vas in tu naravnost v cerkev!

Knez stopi naglo s konja, se prekriža in gre
v cerkev. A cerkev je vsa polna ljudstva. . . Baš
poroka je. Nevesta in ženin hočeta že iti krog ol-
tarja. . . Toda knez tudi tu zopet vidi svojo kra-
sotico! V presenečenju ustavi se sredi cerkve, a
ona pravi svečeniku:

„Ta ni moj izvoljenec, ki zraven mene stoji,
temveč oni, ki je slučajno zašel sém. . .“

Tedaj obrnil se je h knezu tudi svečenik in
smehljaje se rekel:

„Jasno je, da je prišel čas volje božje! Prišel

si sém, knez, za belkastim sokolom, a našel si tu temno-modro grlico“ . . .

Knez stegnil je nevesti roko — in tu se je zaslišalo gromko škripanje vrat počivalnice.

„Gospod knez! Vstani. . . Čas je! Konji so pripravljeni!“

Knez naglo ustaja s postelje, odpira duri in vidi, da je že popolen dan.

„Nu, dobro si izvolil spati“! govore knezu plemiči, ko mu donašajo brisačo in umivalnik. — Jedva smo te zbudili! A uže davno bi bil čas odhoda! . . . Takoj tudi solnce izide“!

VI.

Vse, staro in mlado, bilo je ta dan v Jedimonovem že ob zori po koncu. Je li svatba res kaj takega? Koliko jih praznujejo vsako jesen! . . . Toda vidno je, da svatba svatbi ni jednaka! Take svatbe, kakoršno praznujejo v Jedimonovem danes, — ni bilo še videti. Knezov ljubljenec Gregorij poroči se s prvo krasotico v vsej vasi, s Ksenijo, hčerjo cerkovnika Afanasija.

„Kaka sreča je zadela Afanasija“! govorili so vsi njegovi sosedi. — „Kakor da jim je padel ženin z neba. . . Gregorij bil je pri nas v Jedimonovem samo jeden krat“ . . .

„Kje je pa zagledal svojo izvoljenko“? popraševal je marsikdo.

„Bil je na lovu pri Jedimonovem, šel je skozi vas in ustavil se pri oknu Afanasijeve hiše ter prosil piti. . . In Ksenija prinesla mu je kvaske!“

„Prosil jo je piti — a ona ga je očarala s svojimi bistrimi očmi. . .“

„Očarala ali ne očarala, a le posedel je Gregorij z Afanasijem (niti v hišo ni šel), in kar snubače pošlje. . . Prav pravi pregovor: *trideset in jeden so deklico snubili, a le z jednim so jo omožili!* Tako je bilo tudi tukaj: koliko njih je poslalo snubače k njenemu očetu — a *vsem samo poklon, pa iz hiše von!* Toda Gregorij rekel je le besedo — pa je ugajal Kseniji, očetu in materi. . .“

„A, pa kakšen ženin je to! On je knezov ljubljeneč! Radi njega doleti danes vso našo vas velika čast in radost. . . Sam knez potrudi se na svatbo, a pogoščenje poslal je iz mesta sém še včeraj!“ . .

In vsi nestrpno pričakujejo kneza, vsi pričakujejo vesele in šumne svatbe Ksenijine z Gregorijem.

Samo Ksenija se ne raduje. Zakaj se pa ne veseli, zakaj mrači njen pogled nekaka vznemirja-joča sumnja, ko jej pripovedujejo, da pride na svatbo knez s svojim spremstvom? . . Nikdo ne sluti. . .

„Za Boga, kaj ti je pa, Ksenica“? poprašuje jo mati. — „Ko te gledam, mi kar v glavo ne gre: čim bliže si poroki, tem žalostnejša si! S kako

srečo, kakim vspehom te je Bog obdaril — a ti se mi držiš, kakor da ti ni prav. Kaj je s teboj, golobičica“?

Ksenija molči — ničesar ne odgovarja materi.

„Ksenica“? poprašuje hčerko sam Afanasij. — „Mi vsi in vsa vas praznuje in se veseli. . . Kakó, da je mračno tvoje čelo? Ta dan pač ne izgine. . . Kaj je s teboj, krasotica moja“?

Ksenija molči — ničesar ne odgovarja niti roditelju.

Samo jedni svojih družic razodela je Ksenija uzrok svoje nemirnosti, svoje sumnje. Pripovedovala jej je, kako je šla prošli teden po vodo k studencu, kako je zaslišala neke korake, kako je splezala na jerebiko in pritajila se, in kako jo je veja izdala.

„*On* vzdignil je svojo kodrasto glavo“, pripovedovala je deklica, — in kako je uprl v me svoje oči! O, moj Bog, — kake oči! Takih nisem še videla. Tako goré, tako se svetijo — in k sebi vlečejo. Kar v srcé so se mi zapičile, kakor ognjene strele. Bežala bi od njega — in ostala bi na veke ž njim. . . Tak strah me je obdal, da mi je kar sapo zaprlo. Še le tedaj, ko je spregovoril z menoj, ko sem zaslišala njegov glas — še le tedaj mi je odleglo. Pokazal se mi je pa že tu zeló drzen: — vidí se, da pozna svojo moč! . . . Hotela sem se mu protiviti — a kar naravnost na jerebiko je splezal k meni. In že sama ne pomnim,

kako sem pala z veje na tla, kako sem bežala skozi prelesje — in kako sem prišla domov. . .“

„Za boga, kak strah!“ vzkliknila je družica in plosknila z rokami.

„Ali misliš, da sem se ga ustrašila?“ dejala je oživljajoče Ksenija. —

„Misliš, da sem bežala pred njim? Ne, družica, bežala sem *pred seboj*: bala sem se, da... poljubi se ž njim, pa se nikdar več ne ločiš...“

„Ah, Ksenica, kaj pa govoriš! Kaj pa... Da te ni sram“.

„Ako bi ga ti pogledala, govorila bi prav tako!... Pozabila bi deklisko sramožljivost... vendar bi obrnila oči va-nj!“

„Kdo je pa bil ta? Ali ti ni povedal?“ popraševala je družica.

„Bojar, morda iz knežjega spremstva, tako bi sodila... Pravijo, da je bil nekje tu v bližini knez na lovu... Tako, vidiš, bojim se tudi sedaj, da ne bi na mojo svatko, hkratu s knezom...“

„Tudi *oni* prišel?“

„Dà! smrtno se tega bojim! Ako pride, ako bo v cerkvi... Jaz ne vem, kaj bo z menoj! Njega, njegovih očij niti sedaj ne morem pozabiti... V sanjah in mislih jih vidim!“

In zopet so se zmračile njene oči, zopet se je izrazila ista vznemirjenost v vseh potezih njenega prekrasnega obličja. In razumela je družica, zakaj jej svatba ni v radost, praznik ni praznik...

* * *

Med tem zbrali so se že vsi vaščani v okolici, pri izhodu iz vasi — in čakajo, a ne dočakajo kneza. . . Čakajo ga tudi svati pri Afanasijevi hiši; čaka ga svečenik na cerkvenem pragu s križem. . . Davno bi bil čas, začeti mašo, a knez ne gre — niti od daleč na poti ni ga videti.

Čakali so in čakali, zbrali se v cerkev — začela je maša. Pomikala se je tudi množica svatov v cerkev — vedejo ženina z nevesto, varujejo in branijo ju vsega zla, vsakega slabega pogleda. . . . Končala je maša, čas je poroke — a še vedno se obotavlja svečenik, Afanasij premišljuje, ženin pričakuje, da zdaj — zdaj pride knez. Toda kneza še ni in ni.

„Najbrže se je premislil! Gotovo ga ne bo!“ rekel je Gregorij. — Čas je! Ne mudi več“, šepče bodočemu tastu.

„Hvala Bogu!“ misli Ksenija, stoječ zraven Gregorija. — „Mislim, da tudi *oni* bistrooki, kodrasti — ne pride in me ne zmoti s svojimi pogledi. . . .“

In zopet so bliskoma švignile v megli njenega spomina one čudne, skrivnostne oči.

Naposled začel se je tudi pop oblačiti. Gregorij je stal zraven Ksenije, in vse bilo je pripravljeno za poroko. Zapeli so tudi pevci na koru. . . .

Kar se zasliši zunaj hrum in govorjenje ljudij, kateri so stali okrog cerkve.

„Gre, gre!“ zaslišali so se klici. — „Knez gre!“

Petje je umolklo; a ropot konjskih kopit bil je vedno bliže in bliže, vedno bolj so se slišali klici:

„Živio knežji vladar Jaroslav Jaroslavič!“ doné glasovi že pod cerkvenimi okni.

Kseniji je nakrät srce upalo in zamrlo. Sliši, da je stopil knez s spremstvom v cerkev, a ne sme se ogledniti, nepremično stoji, kakor okamenela.

In on je vstopil v sredi desetorice bojarov in množice plemičev, vstopil po knežjem običaju v čepici iz zlatega blaga, v bogato nališpanem krznu, pripetem na desnem ramenu z zlato zaponko. Vstopil je, bliščeč v svoji divni krasoti — drzen, mogočen — in vse je pregledal s svojim bistrim pogledom, kakor da bi rad v množici koga zagledal, kakor da koga išče. . . .

Vsi so se globoko klanjali knezu, vsem se je on uljudno odklanjal; potem je stopil k ženinu in rekel mu razburjenim glasom:

„Zdravstvuj, Gregorij! Jaz sem tako hitel. . . Tako sem hitel, da sem konje popolnem ugnal na poti. . . . Pa ta-le, je li tvoja nevesta?“

Pogledal je na Gregorijevo nevesto — in ostrmel, obledel; dolgo - dolgo zrl je va-njo, hotel nekaj reči, a beseda ni mu šla z jezika.

„Je-li — *ona tvoja nevesta?*“ ponovil je knez Jaroslav Jaroslavič v neizmerni razburjenosti.

„Dà, gospod knez, moja nevesta!“ odgovoril je Gregorij, gledaje s strahom in začudenjem v knezovo obličje.

A knez si je že opomogel od svoje razburjenosti. Rudečica zalila mu je lice, oči so mu zablješčale. . . . Položil je roko na Gregorijevo ramo in rekel mu trdo:

„Čuj Gregorij! Vsekdar bil si mi veren sluga... Med vsemi plemiči bil si mi najljubši! Ljubim te tudi sedaj. . . . Toda ženitve ne morem ti dovoliti. *Ž njo* se ne smeš poročiti. . . !

— „Knez vladar!“ vzkliknil je v grozi Gregorij. — „Kaj si mi rekel? Kaj hočeš reči? S čem sem se ti zameril? . . .

„Z ničemer, Gregorij. . . . Vsemu sem le jaz kriv — jaz in *ona!* Prisegel sem pri Bogu, da se poročim *z njo* — z ono, ki stoji zraven tebe. In svoje prisege ne morem prelomiti!“

Šum in glasovi začudenja razširili so se okrog v množici. Vsi pogledi obrnili so se v Ksenijo, katera je stala zraven Gregorija — ni živa, ni mrtva.

„Usmili se, knežji vladar!“ prosil je Gregorij in padel na kolena pred kneza. — „Ne jemlji moje sreče!“

„Nikar ne prosi. . . . Jaz sem prisegel — in prisego izpolnim! Ako ne odstopiš z lepa — stopim

s silo na tvoje mesto! Odstopi: saj sem pripravljen žrtvovati za-te vse. Išči si drugo. . . .“

„Ne morem. . . . Ne pogubi me!“ prosil je Gregorij.

„Ne moreš!!“ je grozno vskliknil knez Jaroslav Jaroslavič. — „Kaj, si li pozabil, da sem jaz tvoj knez — in njen knez!“

In pahnivši Gregorja stopil je na njegovo mesto zraven Ksenije.

„Hočeš li biti moja žena in kneginja? Govori — pred vsemi govori!“ rekel je glasno knez Jaroslav in krepko stisnil Kseniji roko.

„Hočem!“ dejala je glasno Ksenija in drzno pogledala knezu v oči.

Gregorij je vskliknil, zakril si z rokami obličje in naglo šel iz cerkve. Prestrašeni svečenik začel je na knezov znak poročavati.

VII.

Proti večeru drugega dne po svatbi kneza Jaroslaviča, ko so bili knežji hrami še polni veselih pesem in krika spremstva, ki je proslavljalo svatbo „mladega kneza s kneginjo“, prijezdil je k vladikovi palači bogato spravljen mladenič, skočil pri vratih s konja in mahnivši z roko ustavil svoje sluge, kateri so vedli za njim konje, obložene z bogatimi zakladi, vojno opravo, obleko, kožuhovino in orožjem.

Ko je odprl vladikov sluga mladeniču v sprejemnico, kjer je vladika počival, sedeč na klopi, veseleč se tihega tihega in toplega jesenskega večera — padel je mladenič pred vladiko na kolena in zaplakal.

„Kaj je s teboj, Gregorij! Kaj ti je?... Kaj te je privedlo k meni tako pozno“?

„Vladika! Reši me tega sveta!“

Vladika, čestitljiv starček, ustal je s svojega mesta in opiraje se na palico šel k Gregoriju.

„K tvojim nogam pokladam vso posvetno nečimernost, vse svoje zaklade, vse svoje premoženje....“

In odložil je s pleč svoje bogato krzno, odpasal svoj jekleni meč — in zložil k vladikovim nogam. Potem je pokazal na sluge, kateri so prišli na dvor, in pristavil:

„Vse to podarjam tebi, vladika, in tudi selo Otroče, katero mi je podaril knez; in v solzah te prosim: sezidaj na mojo prošnjo samostan in dovoli, da stopim va-nj kot menih.“

„Ti si premlad, Gregorij, za meniški stan....“

Svet te bode motil... Ne bode ti dal miru niti v celici“...

„Vladika, jaz sem že storil obljubo, in ako ne ustrežeš moji želji, odpravim se takoj dalje in poiščem si drug samostan....“

„Bodi po tvojem“! rekel je vladika. — „Tvoj

denar sprejemem v cerkveni zaklad in blagoslavljajam tvoj meniški stan...“

In zaznamoval je starček Gregorija z znamenjem svetega križa.

Kjer se zliva Tverca v Volgo, vzdiguje se na njenem bregu dandanes uspenski samostan Oroč. Mnogo bede in nezgode videli so njegove stare stene in stolpi; mnogo stoletij preživela je samostanska cerkev, prenarejena in obnovljena v svoji krasoti. Zgodovinar spisal je v samostanskem letopisu žalostno in krvavo povest o zadnjih dneh življenja sv. Filipa, moskovskega metropolita, katerega je pregnal sem Ivan Grozni in tu usmrtil Maljuta Skuratov... A ta grozna povest ni izbrisala iz spomina potomcev skromno poročilo o plemiču Gregoriju — osnovatelju samostana, kateri se je za vselej ločil od sveta in posvetne zapeljivosti.

Amerikanci.

I.

Solnce je zašlo. Nežni svit razlival se je v zraku in kakor v megli risali so se izlehka v daljavi rumeni in rožnati robovi strmega brega reke Desne.

Marija Pankratjevna Tomilova gledala je v daljavo z mostovža svoje hiše.

Njeno lice ni še bilo staro. Marija Pankratjevna spadala je k številu onih žensk, katere ohranjujejo celó do visoke starosti divne poteze ust in krasoto očij; radi tega zdé se vedno mlade. Njih nežna ženska duša ne vene, ker so si obvarovale čistost srcá, in nikdar jih ni nič slabega oskrunjevalo s svojim dihanjem.

Mariji Pankratjevni teklo je štirideseto leto. Bila je mati peterih otrók, kojih dva sinova sta se učila v gimnaziji, hči bila je v zavodu, a dve manjši hčerki živeli sta doma.

Mož Tomilove je umrl pred letom, zapustivši ženi lepo imetje. To imetje bilo bi še boljše, da pokojnik ni tratil denarja z raznimi, več ali manj srečnimi podjetji. Bil je poznavalec lepih umetnostij, a njegovo znanje bilo je preveč razkosano, pretrgano in mu je prej škodovalo nego koristilo. Tomilov umrl je iz ogorčenosti, ker je bil „samokat“, kateri je on izumel, le za staro šaro in malo sposoben za praktično uporabo: ni se namreč pregibal brez šin. Značaja bil je Tomilov čmernega, zamišljenega; bil je odljuden in ni se zmenil za otroke. Toda Marija Pankratjevna ga je presrečno ljubila; sama skrbela je za sinove, odpravila otroke v šolo, gospodinjala, držala v redu hišo in imetje, živelá brezmadežno in srečno in ni se pritoževala na usodo. . . . Moževa smrt jo je zelo u žalostila; a čas zaceli vse srčne rane. Proti koncu leta postala je žalost Marije Pankratjevne bolj tiha, gorjé lajšé. Popolnem posvetila se je otrokom.

Bila je največja poletna vročina. Gimnazijci prišli so ravnokar iz mesta; starejšo hčer Tomilove, Polenjko, pustili so iz zavoda, in Marija Pankratjevna je vsak dan skrbela, s čem bi pogostila mile otroke, kako bi jih razveseljevala. Vas Viški, kjer je bila pristava Tomilovih, nahajala se je nekoliko vrst*) od mesta. Marija Pankratjevna je

*) Vrsta je ruska mera za daljave, kakor naše poprejšnje milje ali sedanji kilometri. Vrsta imá 500 „sáženov“ (sežnjev) ali 1066 metrov 78 ctm. — U r e d n.

često pošiljala tja posle v nakup. Polenjka ljubila je najbolj sveže konfete; Peterček porabljal je smodnik, loveč karkoli je mogel — kakor race, tako vrabce; Vlade čital je Jules-a Verne-ta in zanj je bilo treba izposojati si knjige iz knjižnice. Zadnji čas začeli so se otroci nekako dolgočasiti. A seznanili so se s sosedi in kmalu so se sešli z otroci Lavrinovičevih, sosebno ž njih staršim dečkom Nikolajem, kateri je izmišljeval kake vesele igre, pripovedoval zanimive dogodbe in znal se je prikupiti ne le otrokom, temveč tudi starejšim ljudém.

Bilo mu je šele štirinajset let. Bil je suhljat, zagorel deček z gostimi ciganskimi lasmi, z bledim obličjem, svetlimi očmi in rdečimi ustnicami, z rezkim, izlehka tresočim in krepkim glasom. Nikolaj imel je vedno v rokah ali piščalko, s katero je umetno oponašal prepelico, ali kak poseben trnek, ali je pa prinesel daljnogled ali mikroskop, gledal na nebo in kazal otrokom, kje je Mars, kje Venera, kje polarna zvezda in kje Jupiter. Govoril je o zvezdah s posebnim prepričanjem, kakor da je bival na njih, in opisoval, kaka природа je tam, kaki „ljudjé“, kake nazore imajo o vesoljnosti, in kaj se vidi od tam. . . . Govoreč o zvezdah je še bolj bledel.

Marija Pankratjevna je presrčno ljubila Nikolaja, ker je bil takó zabaven dečko, in še bolj zató, ker se je jako priljubil njenim otrokom. Lavrinoviči bili so ubogi in niso mogli poslati svo-

jega sina v gimnazijo. Oče sam ga je učil v nadi, da ga pripravi naravnost za zrelostni izpit. Nikolaj se je oblačil priprosto — v debelo platno. A vse na njem bilo je čisto in vse mu je lepó pristovalo. Bil je ročen deček z gibkim telesom, z belimi, ravnimi zobovi; nikdar ni bil bolan — bilo ga je veselje gledati.

Otroci imeli so čolnič, na katerem so se vozili po Desni. Marija Pankratjevna je vedno zahtevala, da se je peljal ž njimi starejši voznik Danilo. A danes šli so takoj po kosilu na breg, ne da bi vzeli seboj Danila. Marija Pankratjevna je videla, da je on domá, in razsrdila se.

Tri ure so minule, odkar so odšli otroci. Ostali sta samo obe mali deklici s svojo dojko. Marija Pankratjevna sedela je na mostovžu in z vedno večjo vznemirnostjo gledala na reko, pričakuje povratka otrok. A ni jih bilo.

Marija Pankratjevna se je spomnila, da so se zakasneli otroci že dvakrat; tretjega dne ob jednajstih so se vrnil. Toda na to se je spomnila, da je čolnič jako dober, brez razpoke. To jo je nekoliko pomirilo. A čez nekoliko minut se je zopet vzbudila vznemirjenost v njenem srcu.

Solnce se je že spustilo za črto obzorja, rožnati somrak začel je sinjeti*) nad reko, v katerej so se zlivale tu pa tam zađnje ugašajoče iskre solnčnih žarkov. Začelo se je mračiti. Prišli so slu-

*) sinjeti znači: sinj ali višnjev postajati. — Uredn.

žabniki in pripravili na plastišču mizo za večerni čaj. Iz vrta prišla je dojka z malo Věročko in Grunjo.

— Naših pa še ni! rekla je dojki Marija Pankratjevna.

— Otroci si mnogo preveč dovoljujejo, odgovorila je dojka in zavezávala deklicama bele predpasnike.

Marija Pankratjevna je umolknila in s strahom pogledala na reko.

Iz sočutja k Mariji Pankratjevni začela je tudi dojka gledati na reko, pristopivši k rezljanim držajem mostovža. Tačas izkoristila je Grunja, vzela iz žepa svinčnik in začela nekaj risati na čelu svoje manjše sestre. Věročka je trpela, a naposled ni več vzdržavala in zakričala.

— Ah, moj Bog, glejte prismodo! pripomnila je Grnuja in pustila Věročko.

Dojka je skočila k otrokoma; Marija Pankratjevna je prvokrat v vsem času strogo opominjala dojko. Čaja ni hotela in začela je hoditi po mostovžu.

Solnce je povsem zašlo. Na jasnem, modrem, mirnem nebu plavali so purpurno-dimnati oblaki, in izhajala je že luna, štrleča na otemnelem nebu, kakor blede-rožast madež.

Marija Pankratjevna je rekla:

— Pojdem na breg. . . Da se Polenjka ne

sramuje! Ona bi lahko vedela, kako me to vedno vznemirja. Saj ona je velika!

A tu je pomislila Marija Pankratjevna: „kako velika, ako jej bode še le štirinajst let“. In spomnila se je, da Polenjka se vede še preveč resno, postaja zamišljena in parkrat je celo zaradi nečesa plakala; časih se pa pretvarja v nekako povodno deklico — poje, igra se, skače in šali, kakor prav majhna deklica.

„Jaz sem kriva — v resnici, jaz sem razvadila otroke“, pokarala se je v mislih Marija Pankratjevna.

Šla je po ilovem rebbru k bregu Desne in dolgo stala tam na pesku, poslušaje nejasne glasove, kateri so se razlegali od povsod — od strani vasi in od onega brega, od katerega se je razprostiralo močvirje in kjer je bilo mnogo različne divjačine. Valček je jedva-jedva ploskal pri njenih nogah, riba se je igrala, skakaje iz vode, podkujke krožile so v zraku.

„Tam-le se nekaj črni. . . gotovo so oni“.

Marija Pankratjevna uprla je v nadi oči v črno točko. Kmalu je pa razvidela, da plava tu prost ribič na svojem čolnicu. Naglo mahal je z veslom in napravljjal se k onemu mestu, kjer je stala Marija Pankratjevna.

„Poprašam njega — ni li videl otrok. V vsakem slučaju treba bode takoj razposlati ljudi na

vse strani! . . . Moj Bog, moj Bog, kaj je z mojimi ubogimi otroci*!

Stopivši korak naprej zapazila je Marija Pankratjevna na bregu svilen rožnat trak Polenjke. Pobrala je trak in stisnila ga k srcu. Ribič je plaval. Bil je že tako blizu, da ga je mogla uprašati Marija Pankratjevna:

— Nisi li srečal našega čolniča?

Ribič je zakričal nekaj nerazumljivega v odgovor. Marija Pankratjevna morala je počakati, dokler se ni pripeljal na breg.

— Ne, nisem jih srečal. . . res, veslali so, a samo razložil nisem, kdo, toda mislim, da mladi gospôdiči, morda vaši, in ž njimi gospica.

— Daleč?

— Ne, ne daleč, kakih pet vrst. . . tam-le za temi otoki. . . daleč, daleč!

Starček potegnil je hripaje svoj čoln na breg. Marija Pankratjevna ni mogla ničesar izvedeti od njega. Zakaj se je zdelo otrokom odpravljati se tako daleč? Vznemirjena vrnila se je domov, držeč še vedno v roki Polenjkini trak, in odpravila nekoliko čolnov, na katerih so šli lani kmetje iskat izgubljene otroke.

Nastopila je noč in zabliščale so zvezde, mesec srebril je koče, drevje in mirno gladkost reke. Ura bila je dvanajst, jedno, dve. . . Pokazalo se je znamenje bližajoče se zore, — popihnil je vetrič in na vzhodu začele so bledeti zvezde. Ma-

rija Pankratjevna ni mislila leči spat in v neizmer-
nemu dolgočasju stala je na platišču kakor senca,
zmrznjena od skrbi in pričakovanja.

Ob zori vrnili so se ljudje in naznanili, da
nikjer ni možno najti mlade gospôde. Marija Pan-
kratjevna je zaplakala.

II.

Ko so sedli otroci v čolnič, ukrenili so ve-
slati nizdol po toku, da bi prišli jutri zjutraj v
Dněper in potem plavali neprestano do slapu. Slap
treba obhoditi po suhem, kajti brez potrebe ne
gre stavljati v nevarnost svojega življenja. Čolnič
pa treba izročiti kakemu tamošnjemu izkušenemu
veslarju, da ga spravi črez slap.

Otroci so ukrenili, posetiti kraje zaporož-
skega klanja in poklonivši se spominu Tarasa Bulj-
be in njegovih sinov, sestli zopet v svoj čolnič in
peljati se do Limana, a potem v Odesi sestli na
ladijo in ostaviti Stari svet. Pri tem so mislili dečki
stopiti v službo na kaki kupčijski ladiji, a Polenjkó
moral bi vzeti k sebi ladjin poveljnik za tovarišico
svojim hčeram, ako bi pa ne imel hčera, morala
bi sprejeti službo nadzornice mornarskega perila.
V Novem svetu bode lahko doseči veliko srečo.
Lavrinovič bode ob svojem dvajsetem letu že mi-
lijonar, a Vlade in Peterček bodeta tovariša pri
njegovih velikih podjetjih. Zidali bodo železnice,

odkrijejo nove zlate, ali vsaj srebrne rudnike, postanejo državljani Zjedinjenih držav in preskrbé Polenjki sredstva za življenje. Žal jim je po stariših; a kaj se hoče? Njih velikanski načrt bi se nikdar ne uresničil, ako bi roditelji prerano izvedeli za-nj. Črez čas povrnejo se v Rusijo in nadkrilijo vse s svojim znanjem, uspehom in denarno mogočnostjo. Toda niso se zibali v preveč lepih nadah. Naši izseljenci so dobro vedeli, da jih čaka mnogo skušnjav in da je treba velike vstrajnosti, da naposled vendarle premagajo vse zapreke in dosežejo postavljeni smoter. Morda jih doleti še kot mornarske dečke huda izguba, morda kdo njih pade z jambore in ga strašen veter vrže v morje. Morda bodo morali izprva, ko pridejo v Novi Jork, ukvarjati se z nizkim rokodelstvom — nositi bremena, sekati drva (Abraham Lincoln bil je sprva drvar) ali celo čistiti črevlje, a vse pretrpé, da le dosežejo svoj namen.

Ta načrt izmislil si je prvi Vlade, a v vseh podrobnostih izdelal ga je Nikolaj, kateri je sestavil potno kazalo, vzel v poštev razne slučajnosti daljnega potovanja in pridobil za načrt Peterčka in Polenjko. Polenjki je svečano obljubil, da bode skrbel za njeno življenje, kakor za svoje lastno, in še bolj. Dva tedna pretresávali so načrt in hranili ga v globoki tajnosti. Priprave bile so gotove — peresni nožički, svedri, žagice in pile, in zbrano je bilo kakih trideset rubljev, katere je dala većinoma

Polenjka, ker je bila varčna — imela je nekoliko zlatega denarja.

Ko so se odpravljali otroci v Ameriko iskat sreče, imeli so na razpolaganje tri puške, majhen platnen šotor, kakih osem kil rženega suharja in kompas. Ko so sedli v čolnič, so se prekrizali; njih srce je zatrepetalo, vesla so plusknila po vodi, nagli tok odmaknil je čolnič in kmalu skrili so se z vida Viški s holmiči in rmenimi rebri. Do polnoči veslali so popotniki. Polenjka je trudna sedela na krmilu, a hotela je pokazati Nikolaju, kako močne naravi je; ona ni nikomur odstopila krmila, dokler ni naposled Nikolaj, ki je bil soglasno izbran načelnikom, ukazal veslati k bregu. Ta kraj bil je navidezno pust, zarasel z drevjem in pripraven za prenočišče.

III.

— Tukaj imenitno prenočimo! rekel je Nikolaj in ukazal Vladetu potegniti čolnič na breg. Peterček bi bil rad spal, a moral je zbirati suhljadi, da bi napravil gromado. Polenjka mu je pomagala. Naposled zaplapolal je ogenj in osvetil z rdečim svitom otroke ter veje nepremičnih drevov. Otroci gledali so z zadovoljnostjo na gromado; to je bil njihov ogenj. Peterček vzel je iz čolniča ptiča, katerega je ustrelil še pred večerom, oskubel ga, zavil v papir in položil v žrjavico. Črez

pol ure se je spekel, a nikdo ga ni mogel jesti — dišal je močno po ribi.

— Jutri, gospôda, pogostim vas s pravo divjačino, obečal je Peterček, pogladil svojo dvocevko in začel jesti suhar s soljo in piti vodo.

Ko je izdal Nikolaj razne ukaze, oblekel je kožuh in legel spat zraven šotora, kateri je bil zelo majhen ter zadostoval samo za Polenjko. Debeli, domišljavi Vlade ni smel spati in moral stati na straži do sledeče premembe.

Sédel je zraven puške ter jel gledati na ugašajoče rdeče oglje. Njegove oči začele so kmalu lezti skupaj. Časih se mu je dozdevalo, da se plazi iz drevja neki velikan s kosmato glavo in okroglimi očmi kakor jabolka. Skočil je po koncu, gledal na Nikolaja, kateri je nepremično ležal v svojem kožuhu, in začasno umiril se, prekrižal se in iznova sédel k ognju. Naposled se je oglje skoro popolnem ugasilo. Samo rdeče točke migljale so v pepelu, a tudi njih bilo je vedno manj in manj. Vlade se ni mogel uzdržati — in je zadremal. Sanjalo se mu je, da je prišla iz gozda pošast, napravila novo gromado, prijela njega za obe roki in začela hrustati proti njemu s svojimi velikimi kakor konjskimi zobovi. Vlade je zakričal in zbudil se.

Gromada je res gorela; Nikolaj je točno ustal ob določenem času in hodil na ogled okolo tabora.

— To ni prav, začel je polglasno: — ti si zaspal na straži. Nas bi bili lahko okrali in na posled ubili.

Vlade je poslušal načelnikovo karanje, zevaje do ušes, obrnil se na drugo stran in zaspal. Nikolaj hodil je dalje. Od časa do časa je nastavljal puško — najbrže, da bi se razvedril.

Začelo se je že daniti. Visoko na nebu nad drevjem migljale so zvezde, a v prosvitu med debli bebel je vzhod in na reki se je kopičil siv oblak. Rosa je pala na travo, stopila kakor mrzel nalet na kovini dvocevke in napojila celó sukno kožuha. Od nekje zaslišal se je lehek krik, podoben otročjemu joku, in utihnil v mirni, nepremični jutranji megli. Nikolaj je pogledal na uro — moral je stražiti še nekoliko minut. Šel je k šotoru, da bi videl Polenjko, ker je bil pač on njen varuh. Zdelo se mu je celó, da jo je večinoma on varoval. A zelo se je začudil, ko je zagledal, da Polenjka ne spi, sedi na zemlji in joče.

— Kaj je z vami?

Polenjka je zatrepetala, bila v zadregi in molčala.

— Povejte, Polenjka.... Ali mi ne zaupate?

Zlezel je v šotor, prijel Polenjko za roko in skušal pogledati deklici v oči.

— Strah me je, odgovorila je Polenjka. —

Sanjala sem o mami.... in nakrát sem bila vsa v solzah. Za to se vam ni treba brigati.

— Kakó bi se ne brigal, Polenjka, ko sem jaz odgovoren za vaš pokoj!

— Saj sem sama kriva... Ali res sedaj že ni možno vrniti se?

— Kam, domov? se vé, da ne! Toka ne moremo premagati. Koliko vrst bi morali veslati proti toku! To ni šala! Ah, kako ste vi strahopetni! Počakajte, ko pridemo v Ameriko, se bode te sramovali teh solz.

— Ali bode te vi vedno z nami?

— Vedno, odgovoril je Nikolaj, — naj se zgodi, kakor hoče. Iz „Novega Jorka“ preselimo se, ko zaslužimo nekoliko sto dolarjev, vest kam?

— Kam?

— V Tehas. Tam je mnogo nedotaknene zemlje. Tam mislim napraviti kako naselbino. Po mojem mnenju mora biti v Tehasu zlato... ako pa tudi ni zlata, mi vendar ne poginemo! Mari morem jaz poginiti? Mari jaz dovolim, da vi poginete?

— Tam so divjaki...

— E, pravljice! Te divjake podkupimo z mrvice tobaka ali čašico žganja. Jaz se znam meniti z njimi — samo bati se ni treba! Ubijem jednega, dva — pa je ven.

— Ali jih bode te sami ubijali?

— Sam,

Polenjka je otrla solze.

— Tukaj vam ni primerno, hočete li, da vam posteljem na svoj kožuh?

— Hvala vam

— Takoj vam nagrahim še suhega listja, Sila kola lomí. Vendar ne pozabite, da ob štirih zjutraj se moramo odpraviti na pot. Še poldrugo uro lahko spite.

Prinesel je suhega listja Polenjki in zbudil Petra, kateri je spal po njegovem nasvetu na bregu zraven čolniča.

Mesto da bi stal na straži, odpravil se je Peterček s puško po bregu in streljal vrabce, ker ni naletel na race; prinesel jih je in začel peči v žrjavici. Časih letela je med tem časom nad njegovo glavo tropa rac — jedna, druga, tretja, a njegova puška ni bila nabita, in on je z zavistjo gledal na odletajočo divjačino. Kmalu je pa drugič nabil dvocevko in drugič odpravil se na breg. Vendar ta pot ni ustrelil ničesar, ampak zašel in pol dne je minilo, predno se je povrnil izmučen in utrujen.

— Dobra divjačina, treba priznati! rekla je Polenjka s karanjem.

— Res, treba ti je bilo streljati, pripomnil je Vlade.

— Jaz nisem kriv. Gospôda, vi ste sami prosili divjačine.

Nikolaj stal je nekoliko oddaljen. Molče je stopil k Petru, vzel mu puško in oddal jo Polenjki.

— Kaj pomeni to?

— Jaz vas aretujem. Puško dobiš čez dve uri. Evo dve raci. Tebi ni bilo treba hoditi nikamor — race bile so deset korakov od tu. Na tem močvirju jih je neštivilno.

— Gospôda, imenujmo ta breg Račji breg, predložil je Vlade.

— Dâ, ali pa breg „Prve postaje“, rekel je Nikolaj. — Sedaj-le bodemo zajtrkovali. Jedne race bode dovolj.

— Saj imamo še vrabce, umešal se je Peterček.

— Čakaj, bodeš že jedel vrabce, prijatelj. To bode tvoja kazen. Drugo raco pustimo za večerjo. Zdajci ne moremo odriniti, zato ker mora iti kmalu mimo parobrod in nas lahko zapazijo.

— Čuj, Nikolajček, rekel je Peterček, — saj jaz nisem kriv! Kaka šala! Daj mi puško! Prosim! Pojdem na to močvirje streljat race.

— Ti imaš kratek spomin, Peter, rekel je strogo Nikolaj. — Dokler sem jaz načelnik, nimaš ti pravice mene tikati, ako je že na to prišlo. Toda, naj bo! to ti odpustim, a nikar ne misli, da so moji ukazi šala. Jaz, Peterček, se ne šalim. Radi tebe smo zgubili ves dan, in Bog vé, kaka nesreča nam grozi radi take zamude... Puške pa ne dobiš. Kar sem odločil, to je končano.

Raca bila je nekako gotova. Otroci so jo snedli z velikim tekom. Bila je debela in okusna. Hvala tej raci, zdele so se jim težave hude poti

dovolj znosne. Polenjka je našla mnogo jagod in otroci so si celo posladkali. Sicer je pa imela Polenjka še škatljico sladčie. Čas je prešel v razgovorih, posvečenih Ameriki. Življenje v Ameriki se jim je zdelo cela vrsta zanimivih dogodkov. Vrišč parnika jih je pretresel.

— Hvala Bogu! na pot! Ako ne bi bilo Petra, bili bi sedaj v Kijevu. . . Peter! teči na breg in poglej natanko, ali je parobrod že daleč.

Peter je naglo tekel in vrnil se s poročilom, da se pomika parobrod k bregu.

— Ni mogoče! zakričal je Nikolaj in skočil k čolniču.

Parobrod je res naredil polukrog, napravljaje se k bregu, a ne da bi postal, ampak z nekim drugim namenom. Plaval je navzdol ob bregu mimo Nikolaja, skritega v grmovju, in lahko bi se bilo mislilo, da se ustavi na bregu. Nikolaj si je domišljeval, da je to lov za njimi. Ukazal je spraviti vse reči v čolnič in veslati nekoliko časa proti toku med otočiči, kateri so bili močvirnati in nedostopni parobrodu. Ves čas so otroci popolnem molčali. Z bledimi lici in prestrašenimi očmi gledali so drug drugega in pripovedovali samo z migljaji. Črez nekoliko časa je Nikolaj nakrät ukazal z gromkim glasom:

— Naprej!

Čolnič plaval je navzdol po toku. Parobrod je odšel — nikjer ni bilo videti nikake nevarnosti.

Vročé solnce metalo je snope žarkov v reko, sinja voda se je zibala v srebrnih lisah. Strmi desni breg Desne vzdigoval se je kakor strašna trdnjava kakega fantastičnega, brezkončnega mesta z na pol razrušenimi stolpi. Drevje stalo je kakor orjaške straže tu pa tam na tej steni in razprostiralo svoje velike kosmate veje — roke. Čim bolj se je nagibal dan k večeru, tem skrivnostnejši postajal je okrožajoči razgled. Mračilo se je — in težko je bilo otrokom pri srcu. Učeraaj ob takem času niso še bili takó daleč od doma; sedaj jim je bilo vse neznano, in začeli so že čutiti svojo osamljenost. S strahom in radovednostjo gledali so na čudni obris visokega brega. Vsako drevo, stoječe na kakem rivcu nepremično dremljajoče v listem večernem somraku, je nekako stiskalo njih srca, kakor da jim je govorilo:

„Kam, otroci? povrnite se, bedaki. Ko pojde parobrod, poprosite — pa vas vzemó in popeljo domov. Da bi vedeli, kako neizmerno bi se vas razveselili! Doma vas čaka skrb in laskanje roditeljev, a glejte, kako neuljudno in mrzlo je tukaj! Glejte, kak oblak se kopiči v daljavi in vstaja nad temno reko na koje dnu leže utopljeni! Kje pa boste spali nocoj? Vsekdar pač ne najdete Račjega brega in suhljadi, da bi si napravili ogenj. Morda danes ne boste mogli nikjer na suho. . . . Vrnite se!“

Nikolaj je sedel na krmilu in skušal, da ne

bi gledal na breg. V Polenjkinih očeh svetile so se solze. Peterček in Vlade sta vzdihovala vsak hip. Moj Bog, ali bode pač kmalu káko prenočišče, kmalu?!

Mesec je že visoko sijal, ko je rekel Nikolaj, čuteč, da se že maja njegov ugled in da njegovi podložniki že mrmrajo, izražajoč to mrmranje z vzdihii in skrivnimi solzami:

— Tam-le na bregu je ogenj. Pojdimo tja. To so dobri ribiči. Poglejte, oni nas radostno sprejmó in nasitijo. Razven tega pa imamo še raco in nekoliko denarja.

— Ako nas pa okradejo? uprašal je Peterček.

— Mi jih kar ustrelimo, opomnil jo Vlade.

Pri teh besedah zlezel je deklici pogum v pete. Nikolaj jej je stisnil roko in rekel:

— Ne vznemirjajte se. Čujte ukaz: ako nas poprašajo, kdo smo in od kod prihajamo, odgovarjajte vsi soglasno — da smo Amerikanci, gremo na lov in prihajamo od daleč, a roditeljev nimamo. Slišite? Lagati ni lepo, a to ni laž, temveč vojna prekanjenost, katera je dovoljena pri vseh naobraženih narodih.

Izseljenci plavali so proti ognju. Zraven gromade niso sedeli ribiči, ampak pastirji — dečki od desetih do petnajstih let, kateri so prišli prenočit. Kuhali so kašo v kotlu, visečem na treh zgoraj zvezanih palicah.

— Dobro srečo Bog daj, otroci! zakričal je Nikolaj.

— Bog živi tudi vas! odgovarjali so dečki.

— Kaj pa, je-li možno tu kje prenočiti?

— Prenočiti? Pri židu Leibi lahko prenočite, kakih sedem vrst od tukaj.

— To je daleč. Radi bi tukaj. Tu pri vas je dobro — ogenj bi lahko razložili.

Dečki so umolknili.

— Ne bojte se nas, ne glejte na to, da imamo puške. Mi nismo razbojniki, nismo tatovi. Mi smo tujci; sorodnikov nimamo in se odpravljamo v Novi svet. . . . Ali bi mogli prodati to kašo?

— Saj je je mnogo, — jejte. Takoj bode gotova. Samo soli je malo.

— Mi imamo pa sol — lahko vam je damo, rekla je Polenjka.

Popotniki so se naglo pridružili pastirjem, déli v kašo svojo raco in zopet se jim je začelo zdeti, da pot v Ameriko ne prizadeva nikakega truda in ne zahteva hudih žrtev. Kakor učeraj razprostrli so pod drevjem šotor. Polenjka je legla in zaspala: a dečki dolgo niso mogli zaspati in neprenehoma govorili s svojimi novimi znanci. Nikolaju je ugajal vesel in lep deček, kateri je znal tudi kašo kuhati, rake loviti z golo roko, vedel, kje rasejo jedilne trave, bil močan in izvežban.

— Kako ti je ime? uprašal ga je Nikolaj.

— Fedka.

— Ali bi šel ti z nami?

— Kam pa?

— V Ameriko.

— Zakaj pa?

— Bodeš bogat.

— Je-li to daleč?

— Treba iti čez jedno morje, potem čez drugo, čez tretje, potem čez ocean — pa je Amerika.

— Pripoveduj. Našel si bedaka! Jaz naj bi ti šel!

— Saj se povrneš in koliko zlata in kar hočeš prineseš s seboj. Da bi ti vedel, kako dobro je pri nas v Ameriki. Pri nas so take stepe, da ne zagledaš konca, ako letaš tri dni. Na drevju so taki cveti — kakor tvoj klobuk. Tam so taki ptiči, da jih love pajki, kakor muhe. A palčevina je tako debela, kakor volovska koža. Tam se podé divji konji -- vzameš jih, kolikor hočeš: nikogar niso. Gozdovi so pa taki, da je groza, ven do neba. Pojdeš ven in slišiš, kakó kričé opice, kakó rujové jaguarji -- take mačke, kakor žrebeta. Tam so gore iz srebra in reke, na kojih dnu ni pesek, ampak zlato. Tam ni kmetov, ampak so sami rujavi divjaki, hodijo nagi, na glavi imajo perje, v nosu kolobarje. Ko skočijo na koga, kar kožo mu oderó s črepinje.

— Črt jih poberi! Čudno! Kakó si me prestrašil! Pri nas so pa gozdni škрати. Učera j sem ga videl. Ravno na tem mestu. Ležim, gledam, ne-

kaj prihaja iz čolniča. Plosk, plosk! Na breg stopil je kosmatinec, a strašno rujoveč -- jaz bežim -- komaj sem pribežal k njim.

-- Kaj, škrti ne delajo hudega, opomnil je pastirček v širokem slamniku.

-- Kaj, ali ne pojdeš z nami?

-- Zá-me je tudi tukaj dobro.

Nikolaj mu je še dolgo risal sliko amerikske narave in amerikskega življenja, a ni pregovoril „trdoglavega tujca“, kakor ga je imenoval v mislih.

Kmalu je ugasnil ogenj, mesec plaval je že precej nizko nad zemljo, čas je bil spati.

Drugi dan že ob zori ostavili so popotniki breg, katerega so imenovali breg „Družbe“, prepluli kakih petnajst vrst in zagledali v daljavi v sinji megli na gori prekrasno zlato glavo mesto. To je bil Kijev.

IV.

Bilo je še rano, a mesto je že začelo ustajati. Ko so prišli otroci v Dněper, zaslišali so donenje mostov Podola in kričanje delavcev na bregu. Vendar je bila reka primeroma še plitva — po njej niso plavale ladije in izseljenci se niso bali, da bi jih kdo zapazil. Sicer pa, ako bi jih tudi zagledali, smatrali bi jih za družbo, vračajočo se domov s ponočnega sprehoda, morda bi se pa niti zmenili ne za nje. V velikem mestu ne gledajo na malen-

kosti. Otroci skušali so se držati levega peščenega brega, obraslega z vrbovjem. Ne more se reči, da je ta breg neobljuden, ker na njem vzdigujejo se razna poslopja in tam je celo zabavni vrt. Otrokom se je zdel breg primeren za pristanišče. Veslali so k velikemu otoku in ukrenili ostati tukaj pol dne, ker Nikolaj se je namenil v mesto, da bi kupil plašče za dež in trnke, a tudi smodnik in šibre. Razven tega pokazala se je potreba na živežu — čaja niso imeli, sladkorja ne in Polenjki so pošle sladčice. Ko je razgrnil Nikolaj v vrbovju šotor in dal stroge ukaze Vladetu in Petru, je odložil puško in kožuh, da bi bil videti bolj izobražen, in odpravil se po bregu k onemu mestu, kjer je bilo videti pristanišče in prevoz. Sédel je na parobrodčič in dolgo čakal, da se je premaknil. Bil je jedini popotnik.

— Prosim, kak vrt je to? uprašal je Nikolaj ladjinega poveljnika.

— Ali ne veste? „Ermitaž“. Tukaj se lahko dobro pije in je. Pijete li vi žganje?

— Ne, ne pijem.

— Ako bi vi pili žganje, povabil bi vas s seboj v „bufet“. Oba bi imenitno pila, vi bi pa plačali.

Poveljnik se je zasmeljal.

— Povejte, mladenič, jo nadaljeval: — od kod prihajate tako rano, ako ne poznaste vrta in niti ne veste, kako se imenuje?

Nikolaj bil je v zadregi. A kmalu si je opomogel, nagubančil čelo in rekel:

— To vam ni nič mari. Padel sem z meseca. A povejte, zakaj se še ne peljemo?

-- Treba počakati popotnike. V vrtu se še sprehajajo nekateri lehkoživci.

A! sedaj gredó!

Nikolaj je pogledal na pristaniške lestvice in zagledal neke gospode, kateri so se opletali, dasi ni bilo vetra in niti listič se ni ganil na debelih drevesih, katera so okraševala pristanišče. Med to gospódo bili so stari in mladi. Debeluhast Nemeč z raztegnenim vratnikom, iz-pod katerega je molel rudeč, debel vrat, skočil je v parobrod s tako silo, da ga je stresel na vse strani. Za njim je capljaj žid z dolgim belim nosom in črnimi lasmi, suh, kakor trska; delal se je pijanega, zapletal se in kričal. Vse je šumelo, začenjali so peti in nehali, smejali, prepirali in poljubovali se. Iz njihovih pogovorov je Nikolaj kmalu zapazil, da so trgovski pomočniki.

Parobrod se je premaknil in bil je že na sredi reke. Čim bolj so se približevali trgovski pomočniki bregu, postajali so vedno bolj trezni in resni, in najprej se je zavedel žid. Zamežavši z jednim očesom gledal je suhi sin Izraela kakor ujeda na zlatoglavo mesto, kjer mu je bilo usojeno živeti.

Na bregu je ostavil žid svoje tovariše in zmuznil se v neko umazano ulico. Nikolaj bi bil rad uprašal kakega trgovskega pomočnika, kje bi mogel kupiti smodnika, a gledali so ga tako prezirljivo, da se ni odločil, izpregovoriti ž njimi. Šel je za židom in kmalu je bil na trgu, obzidanem z belimi hišami, v kojih pritličju so bile prodajalnice.

Trgovci so že odprli svoje zaloge. Kmetje so vozili na vozeh senó, vreče žita, teleta, lonce. Nikolaj si je kupil nekoliko višenj in šel po tlaku, metaje peške iz ust; a iz prodajalnic so mu neprenehoma kričali:

-- S čem vam postrežemo? pojdite k nam. Mi imamo dobre klobuke, črevlje, perilo. Ne bodite skopi, mladi gospod, recite jedno hesedo!

Na oglu zagledal je Nikolaj v oknu velike tobačne zaloge četrtinko papirja, na katerem je bilo zapisano z debelimi črkami: „prodaja smodnika“. Nikolaj je šel v prodajalnico.

-- Kaj bi radi? uprašal ga je isti suhi židič, katerega je videl pred pol ure tako pijanega.

-- Kaka dva funta smodnika potrebujem.

-- Smodddnikaaa? Ali pa imate dovoljenje?

-- Jaz nisem vedel, da je treba dovoljenja za to.

-- Z dovoljenjem je cenejši, brez dovoljenja draži, rekel je žid smehljaje se.

-- Ali ste se vi peljali prej le z menojo?

— Molcite! gospodar je tu. On ne sme slišati. Dobbbro. Dam vam smoddnika.

Šel je za pregrajo, mežikal gospodarju in nekako skrivnostno prinesel ven dva zavitka smodnika; dal ju je Nikolaju, vzel od njega rubljev desetak iz papirja in dejal ga v predal.

— Pa ostanek?

— Kak ostanek hočete?

— Kak ostanek, vmešal se je gospodar, star žid z želvinskimi naočniki in sivo podstriženo brado.

— Vi kupujete smodnik brez dovoljenja gosposke in hočete še ostanek?

— Saj pač ni tako drag, po pet rubljev funt?

— Vi mmmislite, ddda je to drago?

Žid je tako zaničljivo zmajal z rameni, da se je Nikolaj prepričal o draginji smodnika, poklonil se in naglo šel iz prodajalnice. Potem je še vse nakupil, kar je bilo treba, in vrnil se na otok skoro popolnoma suh.

V.

Med tem se je Polenjka strašno dolgočasila vse jutro. Hodila je po bregu in tužno gledala na mesto. Kmalu je razločila svoj zavod, kojega stene so se belile med zelenjem drevja. In bilo jo je sram, da je ušla od doma. Zavod je kakor z nekakim karanjem gledal na njo. Še pred krat-

kim časom obljubavala je tovarišicam večno ljubezen — a sedaj se jim je izneverila. Da, ta, to ni šala, ona gre res v Ameriko! Kaj jo čaka tam? Nikolaj pravi, da bode vse dobro, in vsem obljubuje zlate gore. A on je deček. Kako da mu je zaupala? Ne, danes bi ne šla v Ameriko! Grozno jej je le pomisliti, kaj je z ubogo mamico.

— Ali je res, Peterček, da se ne moremo več vrniti? uprašala je s takim glasom, kakor da bi hotela slišati v odgovor: „O, lahko.“

— Da, rekel je Peterček z vzdihom in ta vzdih ga je zbližal s sestro.

— Peterček, sprehajajva se nekoliko. A ti, Vlade, ostani tu na straži.

Vlade je premeril z nevošljivim pogledom brata in sestro.

— Kaj si izmišljujeta, pomislil je s preziranjem in mahnil z roko.

— Veš kaj, Peterček, lahko se vrnemo, začela je strahopetno sestra, ko se je oddaljila od šotora nekoliko korakov.

— Seveda, zašepetal je deček.

— A mami ne bomo pravili, da smo se odpeljali v Ameriko. To jo zeló razjezi. Porečemo, da smo hoteli videti Kijev . . . nekoliko voziti se . . . da nas je zaneslo . . . Ali kaj, povejmo vso resnico! Mamica je dobra — ona nam odpusti! Še vesela bo, da nam je bilo dolgčas po njej in smo se vrnili. Da ti povem resnico, Peterček,

meni se je vedno zdelo, dokler nismo sedli v čolnič, da Nikolaj in vi vsi me slepite in hočete samo izkušati — sem li hrabra ali ne in ali bodem hotela iti z vami. Jaz res nisem bila prepričana, da je to resno, a potem me je bilo sram povedati Nikolaju, da nočem v Ameriko. To je lepo v pravljici, ako pa resno pomislimo, kje se je še slišalo, da bi otroci pluli na čolničju v Ameriko? Zagotovim te, Peterček, da ves čas nisem verjela.

— Polenjka, med nama rečeno, jaz se popolnem strinjam s teboj. Jaz sam nisem verjel ni ne verjamem. Meni se celo zdi, da Amerike niti ni.

— To je, morda je, rekla je Polenjka, — a samo taka ne.

Oba sta vzdihnila.

— Kako torej, Peterček? Pomisli, ako se še sploh moremo vrniti, tedaj samo od tu.

— Treba je tako, da bi Nikolaj ne vedel.

— Kaj Nikolaj! ali se ga bojiš?

— Bojim se ga ne, a začne se nama smejati. . . Kar pojdiva po bregu v ono hišo, naznaniva, kdo je najina mama, in povejva vse.

— Res, Peterček! Mami naznanijo in ona pride za nami in nas vzame.

— Pojdiva naglo, Polenjka! Pojdiva!

Naglo sta skočila, a Nikolaj jima je zastopil pot, obložen z nakupom.

— Kakó se drzneta iti tako daleč? je uprašal. — Povrnita se, gospóda. Danes bodemo imeli

kraljevski zajutrek: kupil sem klobas, jagod in sira.

Polenjka in Peterček sta bila v zadregi in šla za Nikolajem, ukrenivši najprej zajutrkovati, a potem izvršiti svoj načrt.

VI.

Marija Pankratjevna in Lavrinovič, Nikolajev oče, spravila sta na noge celo policijo. Razposlala sta zasledovalce v vse vasi, ležeče ob bregu reke Desne, in od malih pastirjev so izvedeli, da otroci so živi in jadrajo nekam za morje. Istega dne prišla je Marija Pankratjevna v Kijev in policijski glavar jej je obečal, uporabiti vse moči, da poišče ubežnike. Brzjavo je v najbližja mesta ob Dněpru. Nad izseljenci zbrala se je cela nevihta. Celo brodovje čolničev razpršilo se je po reki, da bi jih našli, a med tem časom, ničesar sluteč, so se oni gostili skoro prav v Kijevu, pred očmi vseh, raztegnivši svoj šotor, kakor kočujoči cigani,

— Učera je postreljal Peterček ves smodnik, rekel je strogo Nikolaj. — Danes sem moral plačati ogromno denarja za ta-le dva funta. Odslej treba biti varčnejši in streljati samo v nujnosti. Puške treba imeti vedno pripravljene. Kakor vidite, nevarnostij ni še bilo nikakih, toda kdo vé, kaj nam še preti. Časih napadajo popotnike plavarji. Nekoč čital sem v časnikih, da so plavarji napali nekega Angličana, kateri se je peljal v svojem čolniku.

Unel se je boj, kateri je končal s polno zmago izobraženega človeka nad rujavimi barbari. Sestanek bil je sicer z Belorusi, a tudi nje se lahko imenujemo rujave, ker jih solnce ožge. Sicer pa mi ne bomo imeli usmiljenja ž njimi! Slišite? Se ve, da bomo le ta čas streljali, ko razvidimo, da. . .

— Kaj pa delate tu, gospôda? zaslišal se je glas dva koraka od izseljencev.

Nikolaj je zatrepetal, obrnil se in zagledal plečastega človeka z rdečo brado in nizkim slamnikom.

— Kaj bi pa radi? . . .

— Ta zemlja je moja, in kakor gospodar bi rad vedel, kdo so moji gosti.

— Ako hočete plačila, vam plačamo.

— Ali imate mnogo denarja?

— Okradete nas ne, a vzemite, kolikor treba.

— Tako, tako! Morda pa še ničesar ne vzamem od vas. . . Prosim, povejte, vi imate šotor, puške, kakor da se odpravljate na daljno pot. . . Od kje ste?

— Od tu.

— Jako povoljen odgovor. Morda poveste vi, gospodična, kako je ime vaši mamici.

Jedva je odprla Polenjka usta, kar jo dregne Nikolaj za krilo rekši:

— Pojdite z Bogom, milostljivi gospod! Mi kar nič ne želimo govoriti z Vami. Ravnokar smo se pripeljali iz Kijeva in takoj se povrnemo, ako

ste tako negostoljubni. Ej, gospoda! Naglo naložimo!

— Ne hitite, ne hitite! rekel je človek s slamnikom. — Jaz vas ne preganjam. Bog z vami! Hotel sem le nekaj izvedeti od vas. Ste li srečali kje na Dněpru čolnič s tremi dečki in deklico? Pred tremi dnevi so ubežali z doma. Sedaj jih povsod iščejo.

— Ne, nismo jih srečali, odgovoril je Nikolaj.

— Njih mati, neka gospa Tomilova, je obljubila mnogo denarja onemu, ki jih najde. Zdaj-le pravil mi je policaj o tem. . .

— Jaz nisem Tomilov, rekel je s prepričanjem Nikolaj.

— Ne, poslušajte me, kaj vam povem, nadaljeval je plečasti gospod z dobrodušnim smehljajem, — to mi je pravil policaj, a jaz sem si mislil: nu, pa pojdem po bregu — in evo srečal sem ubežnike. Nakrat vidim, da ste vi — kaka sreča!

— Vi ste se zelo motili.

— Da, ako ste iz Kijeva, sem se motil. Ker sem pa jaz oprezen človek, zato nisem šel takoj k vam, ko sem vas zagledal, ampak vrnil sem se izprva domov v vrt, poklical delavce in na vsak slučaj razstavil jih okrog tega mesta, kjer vi sedite. Oni so v grmovju s krepkimi vrvmi v rokah.

— Vlade! so li nabite naše puške? uprašal je Nikolaj s tresočimi ustnicami.

— Sedaj jih nabivam, odgovoril je mirno Vlade in glasno kihnil.

— Ostanite zdravi! rekel je rjavobradi človek. — Torej vi jih niste srečali? Pa to je povsem umljivo; same sebe niste mogli srečati. Ne tajite! Jaz zelo sumim, da ubežniki, katere iščejo, ste vi, gospôda. A to je res, da vi niste Tomilov, temveč Lavrinovič. A, kaj, sem uganil?

„Vse je izgubljeno“! pomislil je Nikolaj in stisnil v roki puško, katero mu je dal Vlade.

— Da ne bomo izgubljali časa, ne bode li boljše, gospôda, ako pojdete radovoljno za menoj? Ako niste oni, katerimi vas smatram, vse jedno, čez pol ure boste svobodni, in ako se opravičite, dam vsakemu funt najboljših sladčic.

— Milostljivi gospod, vi nas smatrate malimi otroci. Da, jaz sem Lavrinovič, a ti-le so Tomilovi. Vidim, da ste zviti in da ste nas ujeli. Toda ne mislite, da ne bomo znali braniti svoje svobode. Vaši delavci se bedaki, ako so šli z vrvmi nad nas. Mi smo krivi, vi ste nas napali in pogubili, kajti, vedite, živi se ne udamo v vaše roke... Polenjka! pojdite od tu! Povrnite se k mamici, vse je končano! Ali hoče še kdo? A, Peterček! Poberi se, strahopetec! Vlade, prijatelj moj!

S temi besedami je Nikolaj naglo odstopil, postavil se zraven Vladeta in — pomeril.

— Ali ste znoreli! zakričal je plečasti človek

in odvedel Petra in Polenjko. — Takoj vrzita proč puške, malovredna fantalina!

Obrnil se je nazaj, da bi vzel puške. Nikolaj je sprožil oba petelina — in strel... moral bi bil zagrometi, da ni nepričakovano odrekel. Tudi Vladetova dvocevka je odrekla. Iz grmovja skočila sta dva krepka mladeniča. V obupu zagrabil je Nikolaj zavitek smodnika in raztrgal ga, da bi ga zapržil sovražnikom v oči: a iz njega je zletel gost temen oblak njuhalnega tobaka. On, Vlade in napadenci — vsi so kihnil.

„Sleparski žid, kako grozno me je opeharil!“ pomislil je Nikolaj, vznemogel in udal se.

Čez četrto ure bili so otroci že v gostilnici, kjer sta se ustavila Lavrinov in Marija Pankratjevna. Lavrinovič je molče sprejel sina, kateri je še vedno kihal. Marija Pankratjevna se je skoro onesvestila od radosti. Otroci so povedali, kaj je bilo z njimi. Smejali so se, norčevali in nikdo njih ni opazil, koliko sivih las se je pomnožilo v tem času v črnih laseh Marije Pankratjevne.

P. N. Polevoj.

Peter Nikolajevič Polevoj, sin znamenitega pisatelja N. A. Polevéga, rodil se je dne 25. svečana (po našem štetju 9. sušca) 1839. leta v Petrogradu. Dokončavši prve nauke in gimnazij v svojem rodnem mestu, stopil je ondu na vseučilišče. Izvršil je tu svoje nauke na zgodovinsko-jezikoslovni (modroslovni) fakultati leta 1861. s stopnjo kandidata. Tega leta nastopil je službo učitelja ruskega jezika in ruske književnosti v „Novgorodskem kadetskem korpusu“ grofa Arakčejeva, kjer je ostal do leta 1864. Tedaj je postal zasebni docent na petrogradskem vseučilišču, kjer je predaval rusko književnost. Od tu so ga premestili na „novorusko vseučilišče“ v Odesi in povišali v pravega docenta istega predmeta. Naposled so ga predstavili na varšavsko vseučilišče in imenovali ga rednim profesorjem ruskega in staroslovenskega jezika. Tu je predaval tri leta in naposled pustil službo leta 1871.

Že na vseučilišču zanimal se je Peter Nikolajevič za jezikoslovje in poučevanje narodnega pesništva slovanskega in germanskega. A ko je

ostavil službo, se je popolnem posvetil literarnemu delovanju, se posebno na znanstvenem polju. Vse, kar je izdal, imelo je velik uspeh. Najbolj so se pa priljubile njegove »Народныя русскія сказки» (Narodnyja russkija skazki - Narodne ruske pravljice), »Родные отголоски» (Rodnyje otgoloski - Domači odmevi) in »Исторія русской литературы» (Istorija russkoj literatury - Zgodovina ruske književnosti!).

Zadnje delo je izredne književne važnosti! Rusko občinstvo je je vsprejelo z veliko oduševljenostjo, kar razvidimo že iz tega, da se je razprodalo te knjige v treh tednih 3000 izvodov, kljubu temu, da je jako draga. Delo je razdeljeno v dva dela: I. del obseza književno zgodovino (z životopisi in slikami pisateljev) od prvih časov do Kantemira, II. del pa od Kantemira do najnovejše dobe.

Sploh je Polevému najljubši predmet stari-noslovje, ruska zgodovina. Sijajen uspeh njegovéga truda so »Очерки русской исторіи въ памятникахъ быта» (Očerki russkoj istoriji v pamjatnikah byta). Najbolj se je zanimal za zgodovino XVIII. stoletja. Iz tega truda izvira cela vrsta zgodovinskih romanov kojih prvega »Братья Соперники» (Bratja Soperniki) je priobčil leta 1888. — Razven navedenega spisal je P. N. Polevoj še mnogo drugega leposlovnega in znanstvenega; med temi omenimo naj le nekatera dela: »Смѣлымъ Богъ владѣеть» (Smjelim Bog vladjejet) »Краденная свадьба» (Кра-

dennaja svadba), »Масляница» (Masljanica) »Русскій
любяжникъ (Russkij polonjannik), »Непокупное»
(Nepokupnoje), »Христосъ Воскресе» (Hristos Vos-
krese) in drugega več.

P. N. Polevoj je jako plodovit pisatelj in
ruska književnost se more še mnogo nadejati od
njega. Prevedena pripovedka je tudi plod njegovega
zgodovinskega raziskavanja, ovita v lepo pesniško
obliko.

НАША ЗВЕЗДА.

(С. Грегорчич.)

Naša zvezda - (S. Gregorčič).

Звезда мила је мигљала
Или наш род водила је;
Лепше нам та звезда зала,
Него все светила је.

Тода, ох, за гору втоне,
Скрије се за темни гај;
Прашам свитле милијоне:
Врне ли се ше кедај?

А молче звездице јасне,
Одговора не веде,
Дол з неба вишаве красне
Немо на прашалца зро.

Приди, звезда наша, приди,
Јасне в нас упри очи,
Нај мој дом те зонет види,
Злата звезда сречних дни!

Časnikarski glasovi

o „Slovanski knjižnici“ so na vse strani jako ugodni. Slovenski časniki toplo priporočajo našo knjižnico, za kar jih prav srčno zahvaljujemo, ker s tem veliko koristijo našemu podjetju. V kolikor nam pripušča prostor posnamemo par poročil slovenskih časnikov.

„Slovenski Narod“ je že pred izhajanjem z veseljem pozdravil naše naznanilo o „Slov. knjižnici“, potem pa ob obeh prvih snopičih poročal z jako laskavimi besedami. V poročilu o drugem snopiču piše med drugim: „Če bo „Slovanska knjižnica“ takó napredovala, kakor je začela, potem si sinemo častitati..... Priporočamo kar najtopleje „Slov. knjižnico“, ker je res vredna vsestranske podpore in ker bi bilo uprav nečastno za nas, ko bi to podjetje propadlo radi národne malomarnosti. Ker je zunanja oblika jako ukusna in lična, vsebina izbrana in v vsakem oziru primerna za vse sloje naroda, cena pa naravnost bagatelna, naj si vsakdo šteje v dolžnost, podpirati to podjetje....“

„Domovina“ v Celju piše med drugim: „.... Cena „Slovanski knjižnici“ je takó nizka, kakor do zdaj še pri nobeni slovenski knjižnici. Gospod izdajatelj pravi, da je dobil polovico naročnikov, kolikor jih potrebuje. Mi želimo, da bi se to hvalevredno podjetje tudi po Štajerskem kar največ razširilo in da bi gospod izdajatelj lahko že pri prihodnjem zvezku povedal, da se je oglasilo že dovolj naročnikov.“

„Novice“ so objavile obširen članek o važnosti, potrebi in namenu „Slovanske knjižnice“ in končajo z željo, da bi jo slovensko občinstvo obilo podpiralo.

Tudi celovski „Mir“, „Edinost“ in „Slovanski Svet“ so pohvalno omenjali in priporočali našo knjižnico.

„Goriška tiskarna“

A. Gabršček.

To je vseskozi naroden obrtni zavod, namenjen vsestranskemu napredovanju slovenskega naroda. Ustanovljena je bila meseca avgusta l. 1893. edino le v namen, da bi se časopisi — „SOČA“ — ki je že 24 let glasilo Slovencev na Goriškem, — „P R I - M O R E C“ in nova „Slovanska knjižnica“ mogli še uspešneje razvijati. Kar tiskarna pridobi od naroda, to mu zopet vrne z obilnim berilom v imenovanih listih.

Zategadel se toplo priporoča sl. slov. občinstvu na Goriškem in tudi drugod, da bi jo blagovolilo podpirati ob potrebah z naročevanjem katerihkoli tiskovin.

„Goriška tiskarna“

prireja polagoma vse tiskovine za duhovnije, županstva, šole, pošte, sodišča, za notarje, odvetnike itd.

Dalje tiska vse potrebne tiskovine za trgovce, obrtnike, za društva in vse take, ki spadajo v družbinsko življenje, kakor: posetnice (vizitke), osmrtnice, poročne liste itd. itd.

Tiskarna je povsem nova, urejena po najnovejših zahtevah te obrti; zato more po željah in ukusu postreči slav. občinstvu. — Gene zmerne.

Priporočuje se naklonjenosti sl. obč., bilježi
se z vsem spoštovanjem

„Goriška tiskarna“

A. Gabršček.